

RUDENS 2023/2004
NR. 60
ZĪEMA

mammadaba

Dzīvo Latvijas valsts mežos

AKTIVITĀTE

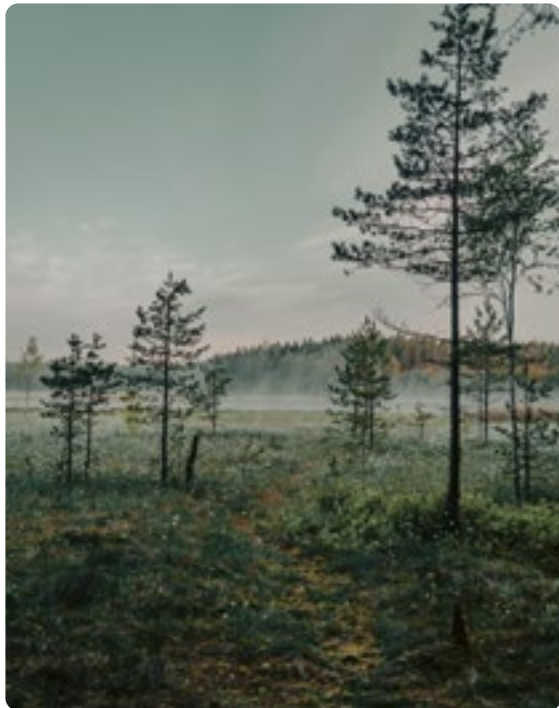
Dabā iešana
kā piedzīvojums

MARŠRUTS

Izzinošu pastaigu
ražas laiks

INTERVIJA

Agnese Rakovska saklausa
nedzirdamās meža skaņas

Jebkuros laikapstākļos pretī dabai!

Kokiem krīt lapas un gaisā virmo gandrīz ar roku sataustāms sentiments par aizgājušo sezonu. Bet, lai līst lietus un lai pūš vējš – mūs tas nenobaidīs, jo tieši tad ieraugām dabu tās vispatiesākajā esībā!

Un vai tev arī liekas, ka tieši rudens un ziema sola aizraujošākos un neaizmirstamākos piedzīvojumus dabā? Šis ir laiks, kad vispilnīgāk iepazīt Latviju – garām ir vasaras skrējieni un vēl nav pienākusi ziema, kura visas ainavas mainīs līdz nepazīšanai. Manuprāt, tieši rudenī Latvija parāda savu visīstāko seju – ne velti tieši šajā laikā svinam savas valsts dzimšanas dienu. Šoreiz iebrienam dziļāk tieši Kurzemes mežos, kuros atrodami gan purvaini ezeriņi, gan unikālas ainavas, gan vēsturiski nozīmīgas vietas. Jā, Kurzemes lepnums noteikti ir tās piekraste, bet es apsolu – tie biezie, skaistie Kurzemes meži ir vairāk nekā vienas pastaigas vērti.

Šajā numurā runājam ar dziedātāju Agnesi Rakovsku, kuras skatuves tēls daudzus gadus bijis krāsains un nevaldāms kā pats rudens, bet tagad viņa dodas mežā, lai noķertu brīnumainas skaņas. Savukārt foto un video meistars Kristaps Putniņš sarunā atklāj, kā dabā iešanu padarīt par maģisku piedzīvojumu. Tāds nu šis numurs mums sanācis – mazliet brīnumains, mazliet maģisks un mazliet izzinošs.

Lai tev ozola apdomība un bērza dzīvesspars šajā sezonā!

Jeva Smilga

Saturs

- 03** DABAS VĒSMAS
- 04** AKTIVITĀTE
5 veidi, kā dabā iešanu padarīt maģisku
- 06** NUMURA TĒMA
Koki dodas ziemas miegā
- 10** MARŠRUTS IEDVESMAI
Izzinošu pastaigu ražas laiks
- 14** INTERVIJA
Agnese Rakovska
- 18** MAMMADABA GALAMĒRĶIS
LVM tūrisma un atpūtas centrs "Spāre"

Krāsainais rudens

01

Koku lapu krāsu maiņu izraisa vairāku ķīmisku procesu norise augos, tomēr galvenokārt – zaļā pigmenta, hlorofila, daudzuma samazināšanās. Rudenī, kad diennakts gaišais periods samazinās un pazeminās gaisa temperatūra, zaļais pigments noārdās. Zaļajai krāsai izzīkstot, top ieraugāmas citas krāsas. Lapu krāsas košumu ietekmē apkārtējā vide un gaisa temperatūra: kur bijis jūtamāks sals vai salnas, tur kokaugu lapu krāsa ir izteiktāka.

Bērziem, liepām, lazdām, ošiem, gobām un vīksnām – lapas rudenī krāsojas pārsvarā dzeltenas. Kļavām, apsēm, pīlādžiem, ievām, ozoliem – lapas kļūst dzeltenas, oranžas un pat sarkanas.

Skujkoku skuju hlorofilu zaudē mazāk, tāpēc tās nepārkrāsojas, neatmirst un nenobirst. Pateicoties tam, zaļās krāsas Latvijas mežos netrūkst arī ziemā!

Košums ziemā

02

Ziemas baltajos toņos Latvijas mežos izceļas dzeltenā recekļene *Tremella mesenterica*. Tā ir želejveidīga, neregulāras formas, samērā bieži sastopama sēne. Parasti to var pamanīt uz trūdošas un atmirušas lapu koksnes, biežāk – uz tieviem ozolu zariem. Kamēr recekļenes augļķermeņi vēl jauni, to virsma ir maz krokota, kļūstot vecākiem, tie ir raupjāki. Sēnes krāsas košums atkarīgs no vecuma un mitruma: jo sēne vecāka, jo košāka, un jo mazāk šķidrums augļķermeņi satur, jo spilgtākos toņos tie iekrāsojas. Latvijā dzelteno recekļeni pamanīsi visu gadu, tomēr visbiežāk – vēlos rudenos, siltākās ziemās un agros pavasaros.

Sūnu zaļums

03

Svaigi un koši akcenti ziemas ainavā ir sūnas. Tās ir vienas no senākajiem augiem Latvijā un arī viena no lielajām augu grupām – pašlaik Latvijā konstatētas apmēram 560 sūnu sugas. Lielākā daļa sūnu fotosintēzi un augšanas procesus ziemā nepārtrauc, neskatoties uz zemo gaisa mitrumu un temperatūru. Sūnu laponi ūdens vienmēr ir tikpat daudz, cik apkārtējā vidē. Ja gaisa mitrums ir ļoti zems, sūnas zaudē mitrumu un dzīvības procesi apstājas, taču, iestājoties labvēlīgiem apstākļiem, tās strauji atsāk augšanu. Koka stumbri un akmeņi, uz kuriem aug sūnas, ziemas saulē uzsilst, izkausējot sniegu un radot labvēlīgus augšanas apstākļus.

5 veidi, kā dabā iešanu padarīt magisku

DABĀ IEŠANA IR SKAISTA PATI PAR SEVI, BET IR DAŽĀDI VEIDI, KĀ TO PADARĪT PAR ĪPAŠU, PAT MAĢISKU PIEDZĪVOJUMU. SAVĀS ATKLĀSMĒS UN PIEREDZĒ DALĀS DABAS ENTUZIASTS UN DIGITĀLĀ SATURA VEIDOTĀJS KRISTAPS PUTNIŅŠ.

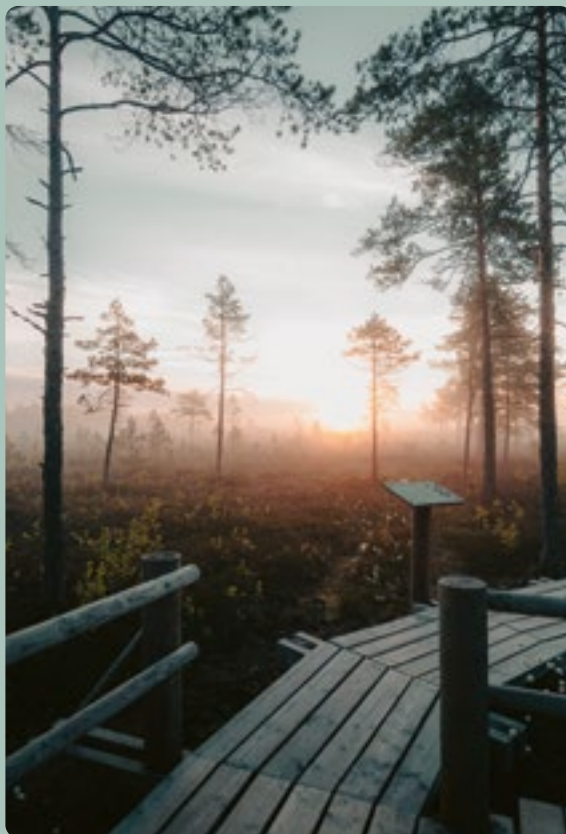
Bērņībā vasaras pavadīju Ogrē, kur tieši aiz sētas bija mežs. Vienmēr esmu domājis, kāpēc man tik ļoti patīk dzīvoties dabā, un nonācu pie secinājuma, ka saknes tam meklējamas tieši šajā bērņības daļā, kas pavadīta tuvu dabai. Dabā es rodu mieru, kuru pilsētā nespēju gūt. Tagad es dabā ne vien atpūšos, bet ļoti bieži arī strādāju, veidojot video, pavadot mežos pat vairākas dienas nedēļā.

Sagaidi saullēktu

01

Gan ziemā, gan vasarā es ļoti bieži dabā sagaidu saullēktus. Manuprāt, daba vislabāk izskatās tieši saullēktā. Es uz dabu bieži skatos caur filmētāja un fotogrāfa prizmu, un gaisma saullēktā man patīk vislabāk. Precīzāk – stundu pirms saullēkta. Šo brīdi sauc par *zilo stundu*.

Man arī ļoti patīk doma, ka es šajā brīdī esmu vienīgais, kurš konkrētajā vietā vēro saullēktu, un es caur savu darbu – video un foto – varu šo skaisto brīdi parādīt citiem. Zinu, ka mani darbi vairākas reizes ir kalpojuši par motivāciju citiem pamosties agrāk un piedzīvot saullēktu dabā.

Uztaisi kafiju

02

Saullēktu sagaidīšana man nav iedomājama bez kafijas – maisiņš ar kafijas piederumiem man ir līdzīgs gan ziemā, gan vasarā. Nē, kafiju es neņem līdzi termosā, bet gan pats taisu uz vietas. Man līdzi ir ne tikai moka kanniņa un deglis, bet arī kafijas dzirnaviņas, lai es turpat uz vietas varu samalt pupiņas, jo tad kafija sanāk īpaši aromātiska un garšīga. Tas ir mans īpašais rīta rituāls gan dodoties sagaidīt saullēktu, gan tad, kad nakts pavadīta mežā. Un, protams, esot dabā, ir jādzer melna kafija!

Aizpeldi izpētīt salas

04

Viens no maniem nākotnē plānotajiem piedzīvojumiem ir nakšņot uz salas ezera vidū. Reiz to esmu mēģinājis darīt, bet laiva bija par mazu visām mantām un vēl sunim, tāpēc šis pasākums ir palicis manu darāmo piedzīvojumu sarakstā. Nākamreiz ņemsim lielāku laivu un divas nakts paliksim uz neapdzīvotas salas ezera vidū.

Izmēģini gulēšanu ārā

03

Saka, ka iešanu dabā par piedzīvojumu padara tieši negaidīti notikumi. Vienā no reizēm paliku mežā, kad ārā bija apmēram –7 grādi. Es nebiju paņēmis līdzi telti – tikai guļammaisu. Un šis guļammaiss patiesībā bija drīzāk piemērots pavasarim, nevis ziemei. Tad nu izdomāju no zariem uztaisīt tādu kā konusiņu, kurā gulēt. Nelaime gan tā, ka uz egļu zariem bija sasaluši ledus gabali: kad guļvietas galā uztaisīju ugunsgrūdu, šie ledus gabali sāka kust un viss palika mitrs. Rezultātā – pusi nakts negulēju. Neskatoties uz to, šī nakšņošana izvērtās par vienu no maniem interesantākajiem meža piedzīvojumiem.

Mani ieteikumi pirmajai pieredzei, nakšņojot dabā: mēģini automašīnu atstāt netālu no plānotās nakšņošanas vietas. Ja kaut kas noiet greizi, būs iespēja tajā palikt pa nakti. Vēl – ja ziemā paliec teltī, paņem no mājām vai uzsildi turpat uz degļa vai ugunsgrūda karsto ūdeni, iepildi pudelē vai gumijas termoforā un ieliec guļammaisu pie ceļiem vai padusē, lai naktī siltāka gulēšana.

Nebaidies iet dabā lietus laikā

05

Zinu, ka cilvēki mēdz izvairīties iet dabā sliktos laikapstākļos, bet es ieteiktu nebaidīties doties pastaigās arī lietainākā laikā. Lietū daba izskatās pavisam citādāk nekā tad, kad ārā spīd saule. Lietus laikā var just dabas dzīvīgumu. Un, protams, pat populārākās takas šādā laikā ir tukšas, jo cilvēki lielākoties baidās no lietus, tāpēc šo dabas enerģiju vari baudīt un uzsūkt bez citu klātbūtnes. Galvenais ir uzvilkt labu lietus jaku!

VAI ZINĀJI?

30 minūšu brauciena attālumā no Rīgas atrodas vairākas dabas takas, kurās iespējams noķert maģiskus saullēktus un, pareizi saģērbjoties, tās iespējams iziet arī lietainākā laikā – Lielo Kangaru purva taka, Ķemeru dabas taka, Kaņiera niedrāju dabas taka, Cenas tīrelis, Ragakāpa, Lielupes Baltā kāpa, Lilastes Garezeri.

Koki dodas ziemas miegā

KOKI NEVAR PASLĒPTIES NO LAIKAPSTĀKĻIEM, TĀPĒC IEMĀCĪJUŠIES TIEM PIELĀGOTIES. NOSKAIDROJAM, KĀDI PROCESI NOTIEK KOKOS, LAI TIE SPĒTU PĀRLAIST PAT BARGĀKĀS ZIEMAS.

OSKARS KRIŠĀNS

Latvijas Valsts mežzinātnes
institūta "Silava" pētnieks

Nomest lieko

Katram gadalaikam ir savas raksturīgās iezīmes, un neviens nevar apstrīdēt, ka rudenim tās ir viskošākās raibo lapu dēļ. Pirms saldsērīgās nobiršanas, koku lapas iekrāsojas sārtos un dzeltenos toņos, uzmirdzot vēl pēdējo reizi savā mūžā. Bet, kas tad īsti to izraisa? Zinātnieki skaidro: lapām beidzas veģetācijas periods un funkcionalitāte. Lapu šūnās atrodas zaļā viela – hlorofils, kas absorbē saules gaismas sarkanos un zilos starus, lai norisinātos fotosintēzes procesi. Savukārt zaļie stari tiek atstaroti, liekot mums uztvert tos kā lapu krāsu. Rudenī hlorofils lapās noārdās, līdz ar to mēs lapās varam ieraudzīt arī citas krāsas, kuras acīm bijušas apslēptas. Bet tas ir samērā īss prieks, jo koks tās drīz vien nomet, atbrīvojoties no visa liekā, lai spētu pārciest ziemu. Un nomestas tiek ne tikai lapas. Piemēram, augustā un septembrī ļoti izteikti var redzēt, ka zem lieliem ozoliem mētājas sīki zariņi, – koks atbrīvojas no mazāk efektīvajiem zariņiem, kuri enerģiju vairāk tērē, nekā ražo.

Nozīmīgi procesi kokā

Ne tikai lapās, bet arī pašā kokā notiek intensīvs darbs – rudenī koks cenšas uzkrāt maksimāli daudz barības vielu ziemai. Enerģiju cietes veidā koks noglabā šūnās, lai varētu to izmantot "apkurei" ziemā un augšanai nākamajā sezonā, – tieši tad šī enerģija būs nepieciešama, lai izplauktu, augtu un spētu savākt apkārt esošos resursus ātrāk nekā kaimiņi.

Lai koks varētu izdzīvot ziemu, nedrīkst pieļaut, ka tā šūnās veidojas ledus kristāli, jo tad tās tiek saplēstas un koks var aiziet bojā. Ir vadaudi, kuros koks ļauj veidoties ledum, bet šūnās esošais šķidrums nesasalst, jo koks to atšķaida ar ūdens vielu, kas darbojas līdzīgi kā antifrīzs, neļaujot ūdenim sasalt. Jo spēcīgāks sals, jo vairāk kokam sevi ar to jānodrošina. Turklāt jau rudens beigās koks no sevis ārā cenšas *izpumpēt* maksimāli daudz ūdens vai arī nobīda to uz saknēm.

Gudrie koki

Bet kā koki zina, kad īsti jānomet lapas? Izrādās, ir vairāki signāli, kuri liek kokam samazināt aktivitāti – temperatūras izmaiņas uz vienu vai otru pusi un dienas garums. Tās kokam ir zīmes, ka nāk ziema un nepieciešams sākt iezīmošanās procesus, lai paspētu to paveikt pirms pirmajām salnām.

Pavasārī notiek tas pats process, tikai pretējā virzienā – foto receptori pumpuros jūt, ka gaismas kļūst vairāk un drīz būs laiks plaukšanai.

Tad, kad pienākusi ziema, koks sāk skaitīt savas aukstuma stundas (*chilling requirements*) – stundu skaitu, kuras pavadītas noteikta aukstuma apstākļos. Katrai koku sugai šīs stundas un temperatūras atšķiras, un tieši pēc aukstumā pavadītā laika apjoma koks saprot, vai ziema vēl turpinās, vai jau iet uz beigām. Ja koks nav savācis savu nepieciešamo stundu skaitu aukstumā, viņš nesāks plaukt, jo domās, ka ziema vēl nav beigusies.

Primārais signāls kokiem ir izmaiņas diennakts gaismas sadalījumā – gaismas stundu kļūst mazāk un koks zina, ka tuvojas aukstums.

Tomēr koki gluži nepaļaujas uz šo vienu faktoru, jo ziema var būt auksta, bet salīdzinoši īsa, vai gara un silta. Tāpēc vēl viens faktors ir – siltums. Piemēram, ir koki, kuriem vajag, lai pēc savāktajām aukstuma stundām vēl 200 stundas būtu +5 grādi, un tikai

tad viņš sāks rosīties plaukšanai. Bet arī pēc šī uzaicinājuma koks vēl nesāks plaukt. Lūk, trešais apstākļi – jau pieminētais – fotoperiods. Piemēram, ja dienas vēl ir īsas un ir par maz gaismas, koks jūt, ka kaut kas nav kārtībā un nogaida, lai arī aukstuma un siltuma stundas ir sakrātas. Neviens koks negrib izplaukt par ātru un riskēt sastapties ar pēkšņu salu.

Bieži vien pēc aukstām ziemām ir agrs un jaudīgs pavasaris, jo koki ir pārsaluši un *nocietušies* – viņi dabū minimāli nepieciešamo siltumu kombinācijā ar pietiekamu gaismu un ir gatavi strauji plaukt. Savukārt, ja ziema ir silta, tad pavasaris var iesākties ļoti lēnām un mierīgi – lapas var neplaukt ilgu laiku, jo koks nav dabūjis savu aukstuma devu un ir uzmanīgs ar plaukšanu – ja nu tomēr uznāk sals.

Dinamiskie un konservatīvie

Koki, kuri pirmie pavasarī izplaucē lapas, ir, piemēram, bērzi, vītoli, baltalkšņi, apses, kuras, kā jau pioniersugas, kopumā dzīvo salīdzinoši dinamiski – ātri ieaug, ātri stieejas, ātri sabrūk, aiz sevis atstājot barības vielas nākamajiem jaunajiem kokiem. Savukārt ozoli un oši ir konservatīvāki – tie būs pēdējie, kuri izplaucēs lapas. Šie koki no iepriekšējos gados uzkrātajām enerģijas rezervēm vispirms izveido koksnes pieaugumu, līdz ar to izaudzējot arī jaunus vadaudus. Un tikai tad, kad ir izveidota jaunā koksne, viņi pa jaunajiem vadaudiem uz pumpuriem nogādā ūdeni un izplaucē lapas, ar kuru palīdzību uzkrāj enerģiju jau nākamajiem gadiem.

Senie skujkoki

Tomēr ne visi koki darbojas pēc šī scenārija – skujkoki savu zaļo rotu, kas patiesībā arī ir lapas, saglabā visu gadu. Skujkoki ir senāki un vienkāršāki par lapu kokiem, kuriem vēlāk attīstoties, bija iespēja mācīties no priekšgājējiem. Skujkoki laika gaitā noiet un maina skujuas, bet tas nav tik pamanāms process; tie arī ziemā turpina funkcionēt, nelielos apmēros veidojot fotosintēzi. Līdz ar to pavasarī tie var agrāk sākt augt, jo nav nepieciešams plaucēt lapas – fotosintēze pilnā ātrumā var atsākties uzreiz, kas ir liels ieguvums.

VAI ZINĀJI?

Latvijā aug aptuveni 25 savvaļas koku sugas, no kurām visbiežāk sastopamās ir priede, egļu un bērzs.

Lapu koka gada cikls

Pavasārī koks sāk plaucēt jaunās lapas un augt.

Vasarā tas aug gan garumā, gan resnumā. Vasaras sākumā izveidojas agrīnā koksne, vasaras vidū un beigās – vēlinā koksne, kas to aizsargā un sagatavo ziemai. Kad tā ir izveidojusies, koks turpina fotosintēzi, ražo cukuru un uzkrāj enerģiju un barības vielas nākamajam gadam.

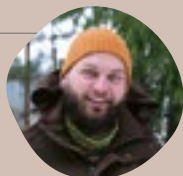
Rudenī, laikam paliekot aukstākam un dienas garumam samazinoties, kokā sākās iezīmošanās procesi – tiek nomestas lapas, samazināts ūdens apjoms un sagatavots antifīz.

Ziemā koks skaita aukstuma stundas un gaida, kad dienas atkal paliiks garākas un siltākas, lai varētu mosties.

Eksperta viedoklis

KĀRLIS TAUKAČS

AS "Latvijas valsts meži"
Vidusdaugavas reģiona
vecākais plānotājs

Lai arī rudenī un ziemā beidzas veģetācijas sezona un meža augšanā iestājas zināma pauze, mežsaimniekiem tas tomēr nozīmē apjomīgu darbu sezonas sākumu. Brīdī, kad mežs atpūšas, var veikt daudz dažādus darbus, kurus, veicot citā laikā, tiktu traumēta meža ekosistēma vai kuru veikšana būtu neefektīva.

Rudens mežā ir meža atjaunošanas darbu pabeigšanas laiks, jo tieši rudens, tāpat kā pavasaris, ir piemērots meža atjaunošanai un neieaugušo kociņu papildināšanai – laikapstākļi ir labvēlīgi kociņu ieaudzēšanai.

Jaunaudžu kopšanai īstais laiks ir tad, kad tajās vairs neligzdo putni. Tas sakrīt ar rudens un ziemas periodu.

Ziema ir labvēlīgs laiks jaunaudžu kopējiem – aukstajā laikā slapjo mežaudžu zemi pārklāj ledus un jaunaudžu kopšana kļūst iespējama.

Gluži pretēji ir ar augsnes sagatavošanas darbiem, jo, kad augsnes virskārta sāk stingt, tad darbi jāpārtrauc. Tas savukārt paver iespēju veikt citus meža apsaimniekošanas darbus, piemēram, slapjākajos nogabalos var sākt pārvietoties tehnika, lai veiktu meža kopšanas un pievešanas darbus, neatstājot risas. Aukstie laikapstākļi nodrošina labākus pieejas apstākļus, saudzējot meža augsnes virskārtu.

Senāka, mūsdienās maz izmantota metode ir meža atjaunošana ar sēklas koku atstāšanu. Kad jaunais mežs ir ieaudzies, sēklas koki ir jānovāc, un to vislabāk darīt ziemā, kad ir paprāva sniega kārta – tā palīdz jaunajiem kociņiem, kad tiek zāģēti sēklas koki.

Tāpat rudens un ziema ir piemērots laiks to teritoriju apsaimniekošanai, kuras apdzīvo lieli putni. Tieši ziemā, kad šie gājputni ir prom, mežsaimnieki var strādāt, netraucējot īpaši aizsargājamajiem putniem.

Izzinošu pastaigu ražas laiks

RUNĀ, KA RUDENĪ VISI CEĻI VED UZ VIDZEMI, BET
MĒS GRIEŽAM STŪRI OTRĀ VIRZIENĀ UN BRAUCAM
VISIEM PRETĪM. MĒS BRAUCAM IEPAZĪT KURZEMI.

Rudenīgās pastaigas – tām ir pavisam cita garša! Rīti ir dzestri, diena ieskrienas pamazām, bet dienas vidū rudens saule jau patīkami silda. Nav ne karsti, ne auksti. Ir ideāli. Un mēs braucam ekspedīcijā uz Kurzemi, kur atrodas dažas no Latvijas neparastākajām dabas pērlēm. Pastaigas Kurzemē noteikti asociējas ar iešanu gar jūru, bet šoreiz iesim izpētīt ne tikai akmeņaino jūras krastu, bet arī vietējos mežus un noslēpumainos ezerus, kuru šajā vēsturiskajā novadā netrūkst. Te var atrast gan skaisti iemītas taciņas ar ērtām piknika vietām, gan biežus un vareņus mežus, kuros omulīgāk iet kopā ar draugiem, nevis vienam pašam. Apkopojām interesantas pastaigu vietas, kurās iepazīt gan Latvijas vēsturi, gan dabu, un kuras būs pa spēkam gan lielākām, gan mazākām kājiņām.

SEZONA:
visu gadu

VIETA:
Kurzeme

VĒŽEZERS

VASENIEKU PURVA TAKA

KALTENES KALVAS UN KALTENES PUTNU TAKA

PŪRCIEMA BALTĀS KĀPAS TAKA

Vēžezers

~2 km

NAKŠŅOŠANA PIE EZERA

Šo nelielo meža ezeriņu satikām, dodoties divu dienu ekspedīcijā pa Kurzemes mežiem. Šis bija mūsu maršruta viduspunkts, tāpēc ezera krastus izvēlējamies kā piemērotāko vietu nakšņošanai. Vēžezers ir nomaļš un nav dziļš (pēc neoficiālas informācijas, dziļākā vieta šajā ezerā ir tikai 170 cm), bet peldēšanās tajā prasīs zināmu drosmi, jo ezers ir tumšs un tā pamatne – mīksta. Ezera malā ir skaisti iekārtota LVM atpūtas vieta, kurā iespējams gan nakšņot, gan sarīkot pikniku. Ja izvēlies šo ezeru kā piknika vietu, apiešana tam apkārt noteikti būs lielisks mini piedzīvojums. Galvenais – iepriekš izpēti karti, lai saprastu, kurš varētu būt optimālākais ceļš tam apkārt. Gluži pa pašu krastu brist nevajag – labāk izvēlies apkārt jau esošos ceļus un takas. Pie ezera ir ērta piebraukšana ar mašīnu, tāpēc tā ir iecienīta makšķernieku vieta – tādus mēs satikām vairākus. Starp citu, rudenī ezeram apkārt esošie meži ir pilni ar sēnēm – noteikti izmanto iespēju!

Labiekārtoto LVM "Atpūtas vietu pie Vēžezera" atradīsi pēc koordinātām: 57.125805, 22.342793. Atpūtas vieta ar nojumi, galdu un soliēm. Blakus ierīkotajā ugunsкура vietā varēsi droši pagatavot gardu maltīti.

Vasenieku purva taka

4 km

IZZINOŠA PASTAIGA

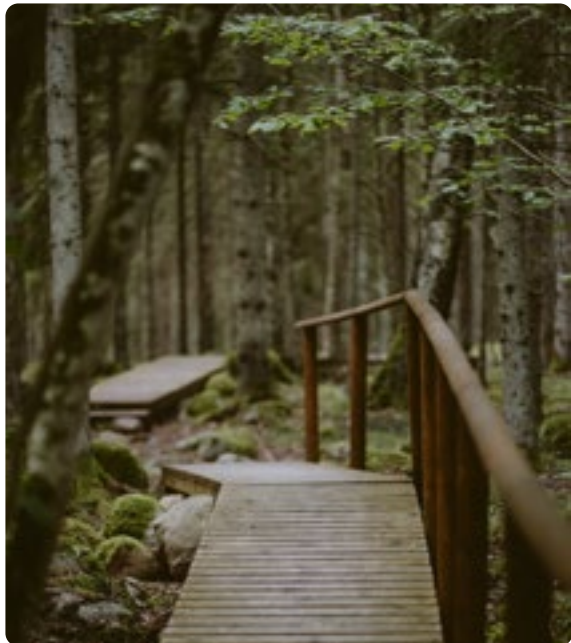
Vasenieku purva taka atrodas dabas liegumā "Stiklu purvi", kas izveidots 1977. gadā un ir lielākais augsto purvu komplekss Kurzemē. Četrus kilometrus garā apļveida taka vijas gar gleznainām purva lāmām un skaistiem purva ezeriem, kā arī cauri degradētai purva daļai. Gājējiem būs iespēja izstaigāt gan izveidotās dēļu laipas, gan arī līkumotās taciņas.

Taka nav marķēta, bet nomaldīties nevar, jo dabā gājēji taku jau labi iestaigājuši. Starp citu, te iespējams novērot arī vairākas ūdens putnu sugas, tāpēc neizmirsti paņemt līdzī binokli un pārvietojies pavisam klusi. Takas sākumā ir piknika vieta, kur ieturēties pēc izzinošā pārgājiena.

Nem vērā!

Mitrā laikā dēļu laipas var būt slapjas un slidenas, tāpēc rūpīgāk padomā par piemērotu apavu izvēli. Izvairies no pilsētas skriešanas apaviem – to zole nav piemērota slidenai un nestabilai virsmai. Vispiemērotākie apavi rudens pastaigām būs puszābaki no mitrumizturīga auduma un ar izteiktiem zoles protektoriem.

Kaltenes kalvas un Kaltenes putnu taka **~5 km vienā virzienā**

NEPARASTAS VIETAS

Katru no šīm vietām iespējams apskatīt atsevišķi, piebraucot klāt ar automašīnu, bet piedzīvojums noteikti būs interesantāks, ja no vienas vietas uz otru iesi ar kājām.

Pārgājienu vari sākt Kaltenes kalvās – tie ir unikāli akmens krāvumi, kādi nav sastopami nekur citur Latvijas piekrastē. Par šo vietu ir daudz nostāstu, bet zinātniskais uzskats – šie krāvumi veidojušies pirms vairākiem tūkstošiem gadu, atkāpjoties Baltijas ledus ezeram un pēcāk apaugot ar mežiem. No šejienes jūra atrodas pusotra kilometra attālumā un, ejot pa akmeņaino piekrasti, kas pati par sevi ir apskates vērts, iespējams aiziet līdz Kaltenes putnu takai, kuras galā izveidots putnu vērošanas tornis. Īpaši interesanta taka kļūst rudenī, kad iespējams vērot putnu migrāciju. Uz skatu torni ved kilometru gara koka laipa, kura slapjā laikā var kļūt slidena, tāpēc esi uzmanīgs!

Pūrciema baltās kāpas taka **~1 km**

VĒSTURISKA VIETA

Koka pastaigu laipa nav gara, bet te noteikti vērts uzkavēties ilgāk, lai kārtīgi izpētītu apkārtni. Galvenais apskates objekts noteikti ir divdesmit metru augstā Pūrciema baltā kāpa, kas atrodas Pilsupītes krastā. Kāpa ir neliela, bet tās vēsture – ļoti sena un interesanta, tāpēc vieta ir apvīta ar nostāstiem. Tieši te atrasta pirmā akmens laikmeta iedzīvotāju apmetne Latvijas ziemeļrietumu piekrastē. Kāpa atrodas aptuveni puskilometra attālumā no jūras un, spriežot pēc atrastajiem priekšmetiem, vēsturnieki pieņem, ka šeit apmetušies akmens laikmeta mednieki un zvejnieki. Izstaigājot taku, iespējams pilnīgāk iepazīt vietas vēsturi – kā veidojusies kāpa, kā cilvēki pārveidojuši šo vietu un kā tā mainījies laika ietekmē. Šo vietu noteikti vērts apmeklēt gan rudens, gan ziemas sezonā, kad kāpu pārklāj balta sniega sega.

ĪSTENS DABĀ GĀJĒJS

Agnese Rakovska

Fotogrāfs: Edijs Pāteris/Leota

AGNESEI RAKOVSKAI KURZEMES BIEŽIE MEŽI SAISTĀS
AR BĒRNĪBU UN SENTIMENTĀLĀM ATMIŅĀM, BET VIŅAS SIRDS
PAŠREIZ PIEDER ZEMGALES MEŽIEM.

Kā nokert skaņu, kad kokam saknes aug?

ĻAUJOTIES JAUNAS MŪZIKAS MEKLĒJUMIEM, MŪZIĶE UN
SKAŅU PRODUCENTE AGNESE RAKOVSKA DEVĀS MEŽĀ,
LAI SADZIRDĒTU UN IERAKSTĪTU SKAŅAS, KURAS CITKĀRT,
IESPĒJAMS, PALIEK NESADZIRDĒTAS.

Agnese, pastāsti, ar kādām sajūtām tu sagaidi rudeni?

Patiesībā rudens man ir ļoti sentimentāls laiks, un tas ir mans mīļākais gadalaiks – vasara ir ātri paskrējusi un šis ir laiks padomāt. Tas ir starplaiks starp vasaru un ziemu. Man pat ir dziesma ar vārdiem “es tevi gaidu, kā rudens gaida ziemu”.

Tu ar meža skaņu palīdzību esi ierakstījusi AS “Latvijas valsts meži” zīmola skaņas logo, kas ir pilnīgi unikāls un nebijis projekts. Pastāsti, kā tas notika!

Jā, tieši šobrīd mēs ar komandu veicam savākto skaņu bankas apstrādi. Paskaidrošu. Mēs zinām, ka skaņa nav melodija. Skaņa ir vienkārši skaņa. Lai izveidotu melodisku un ritmisku risinājumu, ir nepieciešams nošu raksts, un mēs vēlamies inovatīvi pieiet tam, kā skaņas kārtosies nošu rakstā. Lai to izdarītu, izmantojam putnu skaņas, kuras pārveidojam par *midi* signālu. Šis signāls ir tas, kurš diktē, kādā veidā skaņas kārtosies. Var teikt, ka putni diktē, kā vajadzētu kārtot meža skaņas nošu līnijā. Process bija interesants, jo mēs konvertējām vairāk nekā 480 putnu dziesmas – es nemaz nezināju, ka Latvijā ir tik daudz putnu sugu (*smejas*)! Putni

ir mūsu komponisti, kuri nosaka mūsu darba gala rezultātu. Šis ir bijis ļoti interesants ceļojums!

Kā radās ideja un risinājums, kā to paveikt?

Idejas rodas strādājot – darbs dara darītāju. Atceros, ka meklēju jaunus veidus, kā tikt pie melodijām, un nonācu pie tā, ka jebkuru audio failu iespējams konvertēt par *midi* failu. Tā es sāku eksperimentēt un tas mani aizveda pie jauniem atklājumiem. Strādājot un eksperimentējot studijā, notiek brīnumainas un negaidītas lietas.

Kā notika skaņu meklēšana un ierakstīšana?

Tas bija divu dienu izbraukums mežā, kura laikā ar komandu centāmiem atrast arī tādas skaņas, kuras uzreiz tā īsti nevar saklausīt. Piemēram, kā mazs kukainītis rāpo pāri kokam. Mēģinājām ar skaņu pastiprinošu iekārtu sadzirdēt šo rāpošanu. Medījām meža kameses (vai bites) – skrējām tām pakal, mēģinot ierakstīt to lidošanas skaņu. Kopumā meža tēma ir ļoti pateicīga, jo tur ir tik daudz dažādu skaņu, bet jautājums, ko mēs gribējām risināt, bija, piemēram, kā nokert to skaņu, kad saknes aug?

Kā to parādīt? Kā dot to sajūtu, ka mežs ir dzīvs organisms, kurš elpo? Tāds mazliet filozofisks process. Interesanti, ka katram no iesaistītajiem māksliniekiem veidojās cits meža raksturs. Kādam tas bija jautrāks un dinamiskāks, bet citam – mistiskāks. Procesā mēs sapratām, ka mežs ir ļoti mainīgs un tam ir savs raksturs. Tas var būt gan ļoti draudzīgs un aicinošs, gan tumšs un drūms, un mēs vēlējamies parādīt to no visām pusēm.

Kāda ir tava meža sajūta?

Man liekas, ka mans mežs ir pasaku mežs – tāds varens un mazliet pārdabisks. Tāds, kurā tu ieej iekšā un ar acīm redzi tikai mazu daļu no tā, kas šajā mežā notiek. Tikai tad, kad pieej tuvāk, tu ieraugi, ka zem lapām kaut kas dzīvo. Man ļoti patīk tie meži, kuros ir upes un kuri nav simetriski. Tādi, kuru struktūra ir haotiska un neviens zars nefīdzinās citam zaram. Man ļoti patīk Latvijas valsts mežu dabas parks Tērvetē, jo tur ir pauguri un koki kā no pasakām. Un Annas Brigaderes parks, kurā šīs pasakas dzīvo.

Tevis ir bail mežā iet vienai?

Labs jautājums... Mana ome ir liela mežu entuziaste. Man liekas, ka viņa Kuldīgā ir katru mežu izstaigājusi.

Viņa var viena ieiet mežā un turpat zem koka arī nakšņot. Tieši viņa ir tā, kura mūsu ģimenē ir parādījusi, ka mežā būt ir forši un tur nav jābaidās.

Iedomājies perfektu dienu mežā. Kāda tā būtu?

Latvijas valsts mežu dabas parks Tērvetē manai sirdij ir ļoti tuvs un tas ir labs vidusceļš – tur ir gan komforts, gan biežņas, kurās pazust. Šis parks ir mans ideālais risinājums dienai mežā, jo te var, piemēram, braukt ar riteni un sarīkot pikniku svaigā gaisā. Ja negribi *piknikot*, tad var Tērvetē atrast kafejnīcu vai palikt ērtā kempingā vai pasakainā glempingā. Īstenībā es esmu slinkais komforta meklētājs, kuram patīk baudīt. Man negribas nest 20 kilogramu smagu somu cauri mežiem, bet drīzāk pastaigāt pa mežu un beigās padzert plūmju saldējuma kokteili (*smejas*). Tērvete tiešām man liekas izcils galamērķis.

Gribēju tev uzdot jautājumu par Latvijas skaistākajiem mežiem, bet tu jau laikam esi atbildējusi uz šo jautājumu.

Zini, vispār es esmu kurzemniece, un savu mentālo piederību jūtu tur, bet Kurzemes trakie savvaļas meži manai sirdij drīzāk ir sentimentāli. Tagad es dzīvoju Zemgalē, un Tērvete ir mana sirds vieta. Ja rudenī man ir jāizvēlas starp Siguldu un Tērveti, es noteikti braukšu uz Tērveti.

Saki, tu esi augusi tuvu dabai?

Esmu Rīgas bērns, bet vasaras vienmēr pavadīju laukos. Man liekas, ka katram latvietim ir sava vietīņa, kur aizbraukt uz laukiem. Pilsēta man liekas skaļa un darbīga. Tā ir vieta, kur darīt darbus. Starp citu, ziemā mums ar grupu "Triānas parks" būs īpaša koncertu sērija, kurā mēs uzstāsimies kopā ar kori, apbraukājot lauku reģionus, dziedot skaistajās lauku baznīcās un koncertzālēs.

Tevis kā mūziķei mežs palīdz atslēgties no ikdienas un darbiem, vai tomēr arī te tu nemitīgi dzirdi mūziku?

Mežs ir tāds skaņu kopums, kurš palīdz atslēgties no ikdienas. Ja es gribu atpūsties, es nevaru klausīties mūziku, kura ir mehāniski radīta, jo tad es sāku to analizēt. Meža skaņas ir dabiskas, un tās man palīdz sadzirdēt pašai sevi. ▲

Agnese iesaka

01 Sadzirdi

Ieklausies, kā mežā skan tavi soļi. Sadzirdi mīksto sūnu un aso zaru skaņas zem savām kājām.

Paklausies, kā vējš skrien cauri kokiem – tā ir meža elpa.

02 Saskati

Paskaties, kā skudra rāpo pāri kokam. Tev tā ir tikai maza skudra, kuru pat īsti nevar pamanīt, bet viņa tur ir un cīnās ar milzīgu izaicinājumu. Iztēlojies sevi skudras vietā un paskaties uz koku no malas kosmiskā līmenī.

03 Sajūti

Pieskaries ķērpjiem – tiem ir interesanta krāsa un struktūra, kas mainās atkarībā no laika apstākļiem. Ne velti dziedātāja Bjorka vienā no saviem albumiem iedvesmojās tieši no sēņu, ķērpju un meža augu struktūrām.

MĀKSLA KOKĀ

LVM dabas parkā Tērvetē apskatāmas vairāk nekā 100 dažādas koka skulptūras un veidojumi, kas tiek regulāri atjaunoti. Skulptūrām bagātākā tematiskā parka daļa ir Pasaku mežs, kur var sastapt Annas Brigaderes pasaku un lugu varoņus.

2023. gada rudenī parkā uzstādītas jaunas koka skulptūras – meklē tās netālu no Saules noskaņu parka Skatu platformas un Sprīžotavas.

LVM DABAS PARKS TĒRVETĒ:
MAMMADABA.LV/GALAMERKI

Brīvdienas pašā Kurzemes sirdī

ĀRĀ NO PILSĒTAS, DZIĻĀK DABĀ, PROM NO TROKŠŅIEM UN STEIGAS, LAI ATJAUNOTU ĶERMENI UN GARU – JA MEKLĒ ĒRTU UN PATĪKAMU ATPŪTAS VIETU KURZEMES PUSĒ, NOTEIKTI VĒRTS PIESTĀT LVM TŪRISMA UN ATPŪTAS CENTRĀ “SPĀRE”, KAS ATRODAS PIEVILCĪGĀ GULBJU EZERA KRĀSTĀ. VIETĀ, KUR AKTĪVĀ ATPŪTA SATIEKAS AR MIERU UN LABSAJŪTU.

+371 26669099

SPARE@LVM.LV

“DUMBRI”, ĢIBUĻU PAGASTS,
TALSU NOVADS

57.21864, 22.24829

Vai esi bijis Žatu ciemā? Vai varbūt mēģinājis apbraukt apkārt Usmas ezeram ar divriteni? Ja neesi, tad zini, – Kurzemes pusē pie Usmas ezera to visu iespējams izdarīt, jo aktīvās un izzinošās atpūtas iespēju te netrūkst. Un kad sirds, prāts un plaušas pilnas ar svaigo meža gaisu, atliek vien atrast vietu, kur nolikt galvu uz spilvena. Pāris kilometru attālumā no Usmas ezera atrodas mazāk zināma pērle – Gulbju ezers, kura krastos iespējams palikt ērtajā un labiekārtotajā LVM tūrisma un atpūtas centrā “Spāre”. Vieta piemērota gan ģimenēm, gan romantiskai atpūtai divvientulībā, jo te iespējams palikt gan sešvietīgās trīsstāvu koka mājiņās, kuras pielāgotas cilvēkiem ar kustību traucējumiem, gan numuriņos centra lielajā mājā.

Pamostoties nekur tālu nav jādodas, – tepat iespējams izbraukt ar laivu vai ūdens velosipēdu, iepazīstot Gulbju ezeru, copēt, peldēties un sildīties pirtiņā, doties pastaigās vai velo izbraucienos pa kādu no īpaši ierīkotajām velotakām, pēcāk ieturot pusdienas labiekārtotā piknika vietā. Un ņem līdzi savu četrkājaino mīluli!

Ja vēlies, te var svinēt īpašus notikumus, rīkot seminārus un konferences līdz pat 50 cilvēku lielam pulkam. Tiekamies ideālās brīvdienās Gulbju ezera krastā!

- AKTĪVĀ ATPŪTA
- PASTAIGU TAKAS
- KEMPERA VIETA
- PIEMĒROTS BĒRNIEM
- PIEMĒROTS CILVĒKIEM AR KUSTĪBU TRAUCĒJUMIEM
- ATĻAOTS AR MĀJĀDZĪVNIEMIEM

Doties mežā droši

UZZINI PODKĀSTĀ

Klausies podkāsta “Dabā gājējs” epizodi #29 Drošība mežā. Podkāsta viesis – alpīnists, glābējs, pārgājienu organizētājs un komandu treneris Andžejs Reiters – sniegs atbildes uz būtiskiem jautājumiem. Vēl pirms došanās mežā jāizpēta plānotā maršruta apvidus, lai iegūtu vispārēju priekšstatu par vietu un jau zināmā mērā tajā orientētos. Tāpat svarīgi iepriekš uzzināt par gaidāmajiem laikapstākļiem – tas ļaus izvēlēties piemērotāko apģērbu un ekipējumu, kam, esot dabā ilgāku laiku, ir ļoti liela nozīme.

“Mežs nav samākslots, neizrāda pieklājības pazīmes, tas ir īsts un tiešs. Lai saglabātu mieru, ja esi nokļuvis sarežģītā situācijā, ir fiziski jākustas. Domas par konkrēto darbību palīdz mazināt satraukumu,” ar stresa mazināšanas paņēmieni dalās Andžejs.

Tāpat #29 epizodē uzzināsi, kā mežā neapmaldīties, pēc kādām zīmēm orientēties un kas jāņem vērā, dodoties mežā vienam vai arī grupā.

“Latvijas valsts meži” podkāsts “Dabā gājējs” uzsācis 2. sezonu! Šajā sezonā – jauni podkāsta vadītāji – Inese Pučeka un Kārlis Taukačs.

KLAUSIES

dabā gājējs

**Dodies, kur
mežs rāda!**

**ATKLĀJ VAIRĀK NEKĀ
300 PĀRGĀJIENU UN ATPŪTAS VIETU
LATVIJAS VALSTS MEŽOS!**

MAMMADABA.LV

mammadaba
Dzīvo Latvijas valsts mežos

LATVIJAS VALSTS MEŽI
KOKSNE · STĀDI · ATPŪTA